

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET VLAHOV protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 31163/13)

PRESUDA

Članak 11. • Sloboda udruživanja • Kaznena osuda sindikalnog povjerenika, zbog odbijanja učlanjivanja potencijalnih članova, nije nužna u demokratskom društvu • Nedostatak obrazloženja u odlukama domaćih sudova • Nepostojanje poteškoća koje su pretrpjeli potencijalni članovi

STRASBOURG

5. svibnja 2022.

KONAČNA
05/08/2022

Ova presuda je postala konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Vlahov protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Marko Bošnjak, *predsjednik*,

Péter Paczolay,

Krzysztof Wojtyczek,

Alena Poláčková,

Erik Wennerström,

Raffaele Sabato,

Davor Derenčinović, *suci*,

i Renata Degener, *tajnica Odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 31163/13) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin g. Goran Vlahov („podnositelj zahtjeva”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 23. travnja 2013.;

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) obavijesti o prigovorima na temelju članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (d) i članka 11. Konvencije;

očitovanja stranaka;

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 5. travnja 2022.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

UVOD

1. Predmet se uglavnom odnosi na prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 11. Konvencije o njegovoj kaznenoj osudi zbog odbijanja učlanjivanja nekoliko pojedinaca u sindikat dok je djelovao u svojstvu sindikalnog povjerenika.

ČINJENICE

2. Podnositelj zahtjeva rođen je 1959. godine i živi u Šibeniku.

3. Podnositelju je dopušteno da se sam zastupa. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Činjenično stanje predmeta može se sažeti kako slijedi.

I. POZADINA PREDMETA

5. Početkom 2007. godine podnositelj zahtjeva obnašao je dužnost povjerenika šibenske podružnice Carinskog sindikata Hrvatske (dalje u tekstu: „CSH”).

6. CSH je neovisan i samostalan sindikat namijenjen zaštiti prava iz radnog odnosa i interesa carinika zaposlenih u Carinskoj upravi Ministarstva financija. Nema nikakve javne ovlasti, a članstvo u sindikatu isključivo je

dobrovoljno. Glavni je izvor prihoda CSH-a članarina. Ne prima izravnu financijsku potporu od države ni druga javna sredstva (vidi stavak 32. ove presude). U relevantno vrijeme CSH nije bio jedini sindikat koji je zastupao carinike; u sklopu Carinskog ureda Šibenik djelovao je još jedan sindikat.

7. U razdoblju od 3. siječnja do 16. veljače 2007., u svojstvu sindikalnog povjerenika, podnositelj zahtjeva odbio je prijave petnaest djelatnika Carinskog ureda Šibenik, među ostalim P.N., P.M., G.Š. i I.Z., za članstvo u šibenskoj podružnici CSH-a.

8. Prema navodima podnositelja zahtjeva, pritom je postupio u skladu s dogovorom s ostalim članovima sindikata da se ne povećava broj članova u CSH-u u relevantno vrijeme. Htio je i spriječiti manevar njihova poslodavca da u sindikat uključi nekoliko „svojih ljudi”, čime bi promijenio upravljačke strukture unutar sindikata. Dana 25. siječnja 2007., u svojstvu sindikalnog povjerenika poslao je dopis svim kojih bi se ticala ta odluka u Carinskom uredu Šibenik u kojem je objasnio tu odluku.

9. Istovremeno, između podnositelja zahtjeva i predsjednika CSH-a, D.C.-a, bilo je raznih nesuglasica u vezi s načinom na koji bi sindikatom trebalo upravljati. Unatoč podnositeljevu odbijanju da poveća broj članova šibenske podružnice CSH-a, u razdoblju od 3. siječnja do 16. veljače 2007., D.C. je, u svojstvu predsjednika CSH-a, upisao petnaest potencijalnih članova, uključujući P.N., P.M., G.Š. i I.Z., u šibensku podružnicu sindikata (vidi stavak 7. ove presude).

10. Dana 1. ožujka 2007. dvadeset i jedan član šibenske podružnice CSH-a, među ostalim petnaest novih članova, sazvaio je izvanrednu sjednicu skupštine sindikata. Izvanredna sjednica održana je 9. ožujka 2007. Raspravljalo se o odbijanju podnositelja zahtjeva da primi petnaest novih članova te je donesena odluka (s 25 glasova nazočnih, dva suzdržana i nijednim glasom protiv) o njegovu razrješenju s položaja sindikalnog povjerenika. Novim povjerenikom imenovan je I.Z., a P.N. njegovim zamjenikom.

11. Dana 10. svibnja 2007. šibenska podružnica CSH-a podnijela je kaznenu prijavu protiv podnositelja zahtjeva Općinskom državnom odvjetništvu u Šibeniku (dalje u tekstu: „državno odvjetništvo”) u vezi s optužbama za sprječavanje građana da se učlane u sindikate iz članka 109. Kaznenog zakona (vidi stavak 30. ove presude), a u vezi s njegovim odbijanjem prijave za članstvo petnaest potencijalnih članova CSH-a u razdoblju od 3. siječnja do 16. veljače 2007. (vidi stavak 7. ove presude). Kaznenu prijavu potpisao je povjerenik I.Z., a supotpisali su je i ostali članovi upravljačkih struktura sindikata, među ostalim P.N., P.M. i G.Š.

II. KAZNENI POSTUPAK PROTIV PODNOSITELJA ZAHTJEVA

12. U vezi s kaznenom prijavom CSH-a državno odvjetništvo uputilo je policiju da provede daljnje izvide o tom pitanju.

13. Dana 7. svibnja 2008. policija je izvijestila da je na temelju dostupnih dokumenata o uclanjivanju petnaest potencijalnih članova u sindikat i obavijesnih razgovora sa svim uključenim osobama utvrdila da postoji osnovana sumnja da je podnositelj zahtjeva počinio kazneno djelo sprječavanja građana da se učlane u sindikate iz članka 109. Kaznenog zakona.

14. Dana 16. svibnja 2008., pozivajući se na izvješće policije, državno odvjetništvo zatražilo je od istražnog suca Županijskog suda u Šibeniku (dalje u tekstu: „Županijski sud”) da provede istragu o predmetu.

15. Tijekom istrage saslušani su podnositelj zahtjeva i brojni svjedoci. Podnositelj zahtjeva naveo je da nikoga nije spriječio da se učlane u sindikat. Naglasio je da u sklopu Carinskog ureda Šibenik djeluju dva sindikata i da su potencijalni članovi ranije bili članovi CSH-a, ali su svoje članstvo dobrovoljno prekinuli. Tvrдио je da je, odbijajući prihvatiti njihove prijave, postupio na temelju odluke koju je donijela šibenska podružnica CSH-a da ne povećava broj svojih članova prije održavanja nadolazeće redovne godišnje skupštine.

16. U svojim iskazima istražnom sucu potencijalni članovi objasnili su da su se htjeli učlaniti u CSH, ali je podnositelj zahtjeva odbio njihove prijave pa su se morali prijaviti preko središnjeg ureda CSH-a. Nadalje su objasnili da su odnosi u šibenskoj podružnici CSH-a bili narušeni tijekom mandata podnositelja zahtjeva. I novi sindikalni povjerenik I.Z. objasnio je da su novi članovi uspješni organizirati izvanrednu skupštinu i razriješiti podnositelja zahtjeva s dužnosti sindikalnog povjerenika.

17. Sa svoje strane D.C. je objasnio da je u relevantno vrijeme bio predsjednik CSH-a. To je značilo da je koordinirao rad povjerenika lokalnih podružnica CSH-a, ali im nije bio nadređen. Naveo je i da Statutom CSH-a nisu bili predviđeni nikakvi posebni uvjeti za članstvo u CSH-u i da je obavijestio podnositelja zahtjeva da odluka šibenske podružnice CSH-a da ne povećava broj svojih članova nema osnove u Statutu. U svojstvu predsjednika CSH-a, D.C. je stoga upisao potencijalne članove u šibensku podružnicu CSH-a. Prema mišljenju D.C.-a, podnositelj zahtjeva odbio je primiti nove članove jer je šibenska podružnica CSH-a imala tridesetak članova pa se bojao da bi ga petnaest novih članova moglo smijeniti s položaja sindikalnog povjerenika.

18. Na temelju rezultata istrage koju je proveo istražni sudac, dana 17. listopada 2008. državno odvjetništvo podnijelo je optužnicu protiv podnositelja zahtjeva na Općinskom sudu u Šibeniku (dalje u tekstu: „Općinski sud”). Tvrđilo je da je podnositelj zahtjeva, u svojstvu sindikalnog povjerenika, spriječio petnaest potencijalnih članova da se učlane u šibensku podružnicu CSH-a i da je time počinio kazneno djelo sprječavanja građana da se učlane u sindikate iz članka 109. Kaznenog zakona (vidi stavke 7. i 30. ove presude).

19. Dana 28. listopada 2008. Općinski sud potvrdio je optužnicu i donio kazneni nalog te je proglasio podnositelja zahtjeva krivim za djelo koje mu je stavljeno na teret i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca uz primjenu uvjetne osude od godinu dana.

20. Dana 12. studenoga 2008. podnositelj je podnio prigovor protiv kaznenog naloga i predmet je upućen na raspravu pred Općinskim sudom.

21. Na ročištu 23. rujna 2010. podnositelj zahtjeva prihvatio je da se svi dokazi koje je istražni sudac pribavio, među ostalim iskazi svjedoka, pročitaju na raspravi bez daljnjeg ispitivanja. Zatražio je od Općinskog suda i da ispita još troje svjedoka koji bi mogli iskazivati o razlozima zašto se petnaest potencijalnih članova željelo učlaniti u CSH.

22. Istog dana Općinski sud odbio je zahtjev za ispitivanje svjedoka uz obrazloženje da su razlozi zbog kojih je podnositelj zahtjeva htio da ih se sasluša nebitni. Također je proglasio podnositelja zahtjeva krivim za djelo koje mu je stavljeno na teret te mu je izrekao kaznu zatvora u trajanju od četiri mjeseca uz primjenu uvjetne osude od godinu dana. Podnositelju je naloženo platiti troškove postupka, 400,00 hrvatskih kuna (HRK; približno 53,00 eura (EUR)).

23. U kratkom obrazloženju Općinski sud utvrdio je da između stranaka nije sporno da je podnositelj zahtjeva spriječio petnaest potencijalnih članova da se učlane u šibensku podružnicu CSH-a. Prema mišljenju Općinskog suda, to je očito bilo u suprotnosti s Ustavom i mjerodavnim domaćim pravom, kao i Statutom CSH-a. Općinski sud stoga je utvrdio da je podnositelj zahtjeva počinio kazneno djelo sprječavanja građana da se učlane u sindikate iz članka 109. Kaznenog zakona.

24. Podnositelj zahtjeva osporio je tu presudu pred Županijskim sudom. Tvrdio je da je petnaest potencijalnih članova moglo slobodno osnivati i učlanjivati se u druge sindikate, a on ih ni na koji način nije u tome spriječio. Prema njegovu mišljenju, njihovo pravo na osnivanje sindikata i učlanjivanje u sindikate ne može se tumačiti na način da im se omogućava da se učlane u šibensku podružnicu CSH-a bez obzira na to imaju li stavove i interese koji se možda razlikuju od stavova i interesa tog sindikata. Istaknuo je da pluralizam u sindikalnom djelovanju znači da zaposlenici mogu slobodno osnivati i učlanjivati se u sindikate koji zastupaju njihove vrijednosti i ideje. Podnositelj zahtjeva tvrdio je i da je odluka Općinskog suda o odbijanju njegova prijedlog za saslušanje daljnjih svjedoka spriječila taj sud da utvrdi sve relevantne činjenice predmeta.

25. Dana 16. prosinca 2010. Županijski sud odbio je njegovu žalbu i potvrdio je prvostupanjsku presudu potvrđujući obrazloženje Općinskog suda. Prema mišljenju Županijskog suda, nema sumnje da je podnositelj postupio u suprotnosti s Ustavom, mjerodavnim zakonom i Statutom CSH-a i to je bilo dovoljno da ga se proglasi krivim za djelo koje mu je stavljeno na teret. Županijski sud smatrao je i da je odluka Općinskog suda da ne sasluša daljnje svjedoke bila opravdana.

26. Dana 18. travnja 2011. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske konkretno tvrdeći da je djelovao kao sindikalni povjerenik čija je dužnost, prema Statutu CSH-a, štiti interese sindikata i njegovih članova. Istaknuo je da niži sudovi nisu pružili obrazloženje za ograničenje njegova prava i prava ostalih članova šibenske podružnice CSH-a da ne budu u istom sindikatu kao i petnaest osoba koje su se htjele učlaniti u njihov sindikat, a koje nisu dijelile njihove interese. Naglasio je i da ni na koji način nije ograničio pravo potencijalnih članova na osnivanje drugih sindikata ili uklanjanje u druge sindikate, već je samo nastojao zaštititi interese postojećih članova sindikata. Prema njegovu mišljenju, odluke nižih sudova postavile su opasan presedan prema kojem bi svaka osoba imala pravo učlaniti se u bilo koji sindikat ili drugu udrugu bez obzira na želje ili interese postojećih članova tog sindikata ili udruge.

27. Dana 17. listopada 2012. Ustavni sud odbio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva kao neosnovanu potvrdivši obrazloženje za njegovu osudu.

28. Odluka Ustavnog suda dostavljena je punomoćniku podnositelja zahtjeva 30. listopada 2012. godine.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR I PRAKSA

I. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

29. Mjerodavni dijelovi Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine br. 56/1990, s daljnjim izmjenama i dopunama) glase:

Članak 29.

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.“

Članak 43.

„Svatom se jamči pravo na slobodno udruživanje radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za socijalna, gospodarska, politička, nacionalna, kulturna ili druga uvjerenja i ciljeve. Radi toga svatko može slobodno osnivati sindikate i druge udruge, uključivati se u njih ili iz njih istupati u skladu sa zakonom.“

Pravo slobodnog udruživanja ograničeno je zabranom nasilnog ugrožavanja demokratskoga ustavnog poretka, te neovisnosti, jedinstvenosti i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske.“

30. Mjerodavna odredba Kaznenog zakona (Narodne novine br. 110/1997 s daljnjim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, glasila je kako slijedi:

**Povreda prava na udruživanje
Članak 109.**

„Tko uskrati ili ograniči pravo na slobodu udruživanja građana u ..., sindikate... kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.“

31. U relevantno vrijeme Zakonom o radu (Narodne novine br. 137/2004 – pročišćeni tekst, s daljnjom izmjenom i dopunom) bilo je predviđeno kako slijedi:

***Sudska zaštita prava iz radnog odnosa*
Članak 133.**

„(1) Radnik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa može ... zahtijevati od poslodavca ostvarenje toga prava.

(2) Ako poslodavac ... ne udovolji tom zahtjevu, radnik može u daljnjem roku od petnaest dana zahtijevati zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom. ...“

**XIX. SINDIKATI I UDRUGE POSLODAVACA
1. OPĆE ODREDBE O UDRUGAMA
Pravo na udruživanje
Članak 167.**

“(1) Radnici imaju pravo, bez bilo kakve razlike, po svojem slobodnom izboru, utemeljiti sindikat te se u njega učlaniti, uz uvjete koji mogu biti propisani samo statutom ili pravilima toga sindikata.

...

(3) Udruge iz stavka 1. ... ovoga članka (u daljnjem tekstu: udruge) mogu se osnovati bez bilo kakvoga prethodnog odobrenja.

**Dobrovoljnost članstva u udruzi
Članak 168.**

“(1) Radnik, odnosno poslodavac slobodno odlučuje o svojem stupanju i istupanju iz udruge.

(2) Nitko ne smije biti stavljen u nepovoljniji položaj zbog članstva ili nečlanstva u udruzi, odnosno sudjelovanja ili nesudjelovanja u djelatnosti udruge.”

**Statut udruge
Članak 174.**

“(1) Udruga, odnosno udruge više razine, mora imati statut utemeljen i donesen na načelima demokratskoga zastupanja i demokratskog očitovanja volje članova.

(2) Statutom udruge utvrđuje se svrha udruge; naziv; sjedište; područje djelovanja; znak; tijela udruge; način izbora i opoziv tih tijela; ovlaštenja tijela udruge; postupak učlanjivanja i prestanak članstva; način donošenja i izmjene statuta; pravila i drugih općih akata; te prestanak djelovanja udruge...”

**Sudska zaštita članskih prava
Članak 186.**

“Član udruge može tražiti sudsku zaštitu u slučaju povrede njegovih prava utvrđenih statutom ili drugim pravilima udruge.”

**Sudska zaštita prava na udruživanje
Članak 187.**

„(1) Udruga ili udruga više razine može zahtijevati od suda da zabrani djelatnost koja je protivna pravu na slobodno udruživanje radnika, odnosno poslodavaca.

(2) Udruga ili udruga više razine može zahtijevati naknadu štete koju je pretrpjela zbog djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka.”

32. Mjerodavne odredbe Statuta Carinskog sindikata Hrvatske, (18. veljače 2006., dalje u tekstu: „Statut”) glase kako slijedi:

Članak 1.

„Carinski sindikat Hrvatske (dalje u tekstu: ‚sindikat’) dobrovoljna je i neovisna udruga carinika i službenika zaposlenih u Carinskoj upravi Ministarstva financija.

Sindikat je neovisna, samostalna, dobrovoljna i nestranačka udruga koja se zalaže [za zaštitu interesa svojih članova]. Sindikat djeluje na načelima demokratskog zastupanja i očitovanja volje svojih članova, [i] organiziran je u podružnice i komisije.”

Članak 3.

„Sindikat je pravna osoba [koja je] neovisna o poslodavcu i njegovim udrugama u promicanju prava i interesa svojih članova ...”

Članak 10.

„Osobe zaposlene u Carinskoj upravi Ministarstva financija mogu postati članovi sindikata, a članstvo [moraju] zatražiti na dobrovoljnoj osnovi... Članom sindikata postaje se prihvaćanjem Statuta i potpisivanjem pristupnice te uplatom propisane visine članarine za mjesec kad se učlanjuje u sindikat.

Pristupnica se popunjava i potpisuje u dva primjerka i osobno se predaje povjereniku ili zamjeniku povjerenika sindikata ... Povjerenik i zamjenik povjerenika odgovorni su za način provedbe postupka učlanjenja.

...”

Članak 15.

„Ključni je subjekt u strukturi sindikata lokalna podružnica sindikata. ...

U svojem su djelovanju lokalne podružnice sindikata neovisne; imaju svoje bankovne račune i djeluju u skladu sa Statutom i internim propisima.

...”

Članak 16.

„Tijela sindikata, u okviru njegovih podružnica, jesu: Skupština, [izvršna] Komisija, Povjerenički odbor i Nadzorni odbor.

Skupština je najviše tijelo podružnice i čine je svi članovi podružnice ili njihovi izabrani povjerenici.

Skupština bira Komisiju, Povjerenika, Nadzorni odbor i blagajnika.

...

Povjerenik sindikata osoba je koja zastupa Komisiju i podružnicu sindikata. Također je član Predsjedništva sindikata. ...”

Članak 36.

„Glavni izvor prihoda sindikata, za financiranje njegova djelovanja, predstavlja članarina.

...

Sindikati su pravna osoba koja ima svoj bankovni račun.

Sindikati mogu imati i druge zakonite izvore prihoda.”

33. Mjerodavnim dijelovima Pravilnika šibenske podružnice Carinskog sindikata Hrvatske (donesenog 14. listopada 2000., dalje u tekstu: „Pravilnik”) predviđeno je kako slijedi:

Članak 1.

„[Šibenska] podružnica [CSH-a] pravna je osoba koja djeluje u sklopu strukture sindikata (CSH) ...”

Članak 2.

„Središnji je oblik djelovanja sindikata u sklopu Carinske uprave Ministarstva financija lokalna podružnica, čiji članovi djeluju [zajednički] u zaštiti svojih interesa. Osnivanje [lokalne podružnice] temelji se na dobrovoljnom očitovanju volje radnika, koji postaju članovi potpisivanjem pristupnice. ...”

Članak 10.

„Povjerenik podružnice [sindikata] ima sljedeća prava i obveze:

- zastupanje podružnice
- organiziranje i koordiniranje rada komisije podružnice
- pripremanje, sazivanje i vođenje sjednice podružnice i Komisije
- zastupanje podružnice i sudjelovanje u Predsjedništvu sindikata ...

...

- zastupanje svakog člana podružnice čija su prava povrijeđena
- promicanje dostojanstva i interesa profesije
- pružanje pomoći pružanjem pravne pomoći i zaštitom članova

PRESUDA VLAHOV protiv HRVATSKE

...

- predlaganje i formiranje odbora, vijeća i radnih skupina za pojedina pitanja
- obavještanje članova o prijedlozima, zaključcima i odlukama Komisije podružnice, te provođenje zaključaka i odluka Predsjedništva sindikata

...

- obavljanje svih drugih poslova i provođenje odluka komisije podružnice

...”

Članak 17.

„Članarina je glavni izvor prihoda za financiranje djelatnosti podružnice, ali prihod se može ostvariti i iz drugih izvora. Odluku o primanju sredstava iz drugih izvora mora donijeti Predsjedništvo sindikata. ...”

Članak 22.

„Tumačenje ovog Pravilnika u nadležnosti je Predsjedništva sindikata.”

II. MJERODAVNI MEĐUNARODNI INSTRUMENTI

A. Međunarodna organizacija rada (MOR)

34. Mjerodavne odredbe Konvencije MOR-a br. 87 o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje (1948.), koju je Hrvatska ratificirala, glase kako slijedi:

Članak 2.

„Radnici i poslodavci imaju pravo, bez ikakve razlike i bez prethodnog odobrenja, osnivati i, pod uvjetima koji mogu biti propisani samo pravilima te udruge, pristupati udrugama prema svojem izboru.“

Članak 3.

1. Udruge ... poslodavaca imaju pravo ... organizirati svoje upravljanje i djelatnosti i utvrditi svoje programe.

2. Javne se vlasti moraju suzdržavati od svakog uplitanja koje bi ograničavalo to pravo ili ometalo njegovo zakonito ostvarivanje.

35. Mjerodavnim dijelovima Konvencije MOR-a br. 135 o zaštiti predstavnika radnika u poduzeću i pogodnostima koje bi im trebalo osigurati (1971.), koju je Hrvatska ratificirala, predviđeno je kako slijedi:

Članak 1.

„Predstavnici radnika u poduzeću moraju uživati djelotvornu zaštitu od svakog za njih štetnog postupka, uključujući otkaz, koji se temelji na njihovom statusu ili djelovanju u svojstvu predstavnika radnika ili na članstvu u sindikatu ili sudjelovanju u sindikalnim djelatnostima, ukoliko postupaju u skladu s postojećim zakonima ili kolektivnim ugovorima ili drugim zajednički usuglašenim sporazumima.

Članak 3.

„U svrhu ove Konvencije izraz "predstavnici radnika" znači osobe koje su priznate kao takve nacionalnim zakonima ili praksom, bez obzira jesu li oni –

(a) sindikalni predstavnici, a to su predstavnici koje su imenovali ili izabrali sindikati ili članovi tih sindikata;...“

36. Mjerodavnim dijelovima Konvencije MOR-a br. 151 o zaštiti prava na organiziranje i postupcima za utvrđivanje uvjeta za rad u javnoj službi (1978.), koju Hrvatska nije ratificirala, predviđeno je:

Članak 1.

„1. Ova Konvencija primjenjuje se na sve osobe zaposlene u tijelima javne vlasti, u mjeri u kojoj se na njih ne primjenjuju povoljnije odredbe drugih međunarodnih konvencija o radu.

...”

Članak 5.

„1. Organizacije radnika u javnom sektoru uživaju potpunu neovisnost od tijela javne vlasti.

2. Organizacije radnika u javnom sektoru uživaju odgovarajuću zaštitu od bilo kakvog miješanja tijela javne vlasti u njihovo osnivanje, djelovanje ili upravljanje.”

Članak 9.

„Zaposlenici u javnom sektoru imaju, kao i drugi radnici, građanska i politička prava koja su bitna za uobičajeno ostvarivanje slobode udruživanja, podložna samo obvezama koje proizlaze iz njihova statusa i prirode njihovih funkcija.”

37. Odbor MOR-a za slobodu udruživanja, osnovan radi razmatranja pritužbi o povredama slobode udruživanja, smatrao je da uvjete koje je potrebno ispuniti za članstvo u sindikatu treba odrediti internim aktima sindikata, a tijela javne vlasti trebaju se suzdržati od bilo kakve intervencije koja bi mogla narušiti ostvarivanje tog prava. Štoviše, radnici i njihove organizacije trebaju imati pravo potpuno slobodno birati svoje predstavnike, a ti predstavnici trebali bi imati pravo iznositi zahtjeve u njihovo ime. Odbor je smatrao i da je pravo organizacija radnika da slobodno biraju svoje predstavnike neophodan uvjet da bi mogle djelovati potpuno slobodno i djelotvorno promicati interese svojih članova. Tijela javne vlasti suzdržavaju se od bilo kakve intervencije koja bi mogla narušiti ostvarivanje tog prava (Zbirka odluka Odbora za slobodu udruživanja, 2018., stavci 586., 589. i 606., dostupna na www.ilo.org).

38. Nadalje, Odbor je smatrao da se, iako vršitelji sindikalnih funkcija nemaju pravo na temelju svojeg položaja kršiti zakonske odredbe koje su na snazi, tim odredbama ne bi smjela kršiti temeljna jamstva slobode udruživanja niti bi se smjelo sankcionirati djelovanje koje bi se u skladu s

načelima slobode udruživanja trebalo smatrati legitimnim sindikalnim djelovanjem. Štoviše, Odbor je istaknuo da kazneni progon i osuđivanje sindikalnih čelnika na zatvor zbog njihova sindikalnog djelovanja ne doprinose skladnom i stabilnom ozračju industrijskih odnosa. Osim toga, navodi o kažnjivom ponašanju ne bi se smjeli upotrebljavati za uznemiravanje sindikalista zbog njihova sindikalnog djelovanja (ibid., stavci 79. – 80. i 155.).

B. Vijeće Europe

39. Člankom 5. Europske socijalne povelje iz 1961. (ETS br. 035) predviđeno je „pravo organiziranja” kako slijedi:

„Radi jamčenja i promicanja slobode zaposlenika i poslodavaca da osnivaju lokalne, nacionalne ili međunarodne organizacije za zaštitu svojih ekonomskih i socijalnih interesa i radi udruživanja u te organizacije, stranke se obvezuju da nacionalno zakonodavstvo neće ugrožavati tu slobodu niti će biti primijenjeno tako da je ugrožava...”

40. Za sažetak zaključaka Europskog odbora za socijalna prava o pravnom sustavu Ujedinjenog Kraljevstva u vezi s pravom sindikata da određuju svoje uvjete za članstvo vidi *Udruženo društvo strojovođa i vatrogasaca (ASLEF) protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 11002/05, stavci 23. – 24., 27. veljače 2007.

C. Drugi relevantni materijali

41. Drugi relevantni instrumenti o pravima sindikata izloženi su u predmetu *Demir i Baykara protiv Turske* [VV], br. 34503/97, stavci 40. – 41., ECHR 2008.

III. PRAVO EUROPSKE UNIJE

42. Mjerodavnim dijelom članka 12. stavka 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima predviđeno je kako slijedi:

„Svatko ima pravo na ... slobodu udruživanja na svim razinama, osobito kad je riječ o političkim, sindikalnim i građanskim pitanjima, što podrazumijeva i pravo svakoga na osnivanje sindikata i pristupanje njima radi zaštite svojih interesa.”

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 11. KONVENCIJE

43. Podnositelj zahtjeva prigovorio je zbog svoje kaznene osude zbog odbijanja učlanjenja novih članova u šibensku podružnicu CSH-a dok je

djelovao u svojstvu sindikalnog povjerenika. Pozvao se na članak 11. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Svatko ima pravo na ... slobodu udruživanja s drugima, uključujući pravo osnivati sindikate ili im pristupiti radi zaštite svojih interesa.

2. Ne mogu se postavljati nikakva ograničenja ostvarivanju tih prava, osim onih koja su propisana zakonom i koja su u demokratskom društvu nužna radi interesa državne sigurnosti ili javnog reda i mira, radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih. Ovaj članak ne zabranjuje da se nameću zakonska ograničenja u ostvarivanju tih prava pripadnicima oružanih snaga, policije ili državne uprave.“

A. Dopuštenost

44. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije. Primjećuje i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

(a) Podnositelj zahtjeva

45. Podnositelj je ustvrdio da je odbio prijave za članstvo petnaest potencijalnih članova samo zato što je htio zaštititi interese postojećih članova šibenske podružnice CSH-a. Smatrao je da su interesi potencijalnih članova suprotstavljeni interesima postojećih članova. Stoga je, prema njegovu mišljenju, D.C. postupio u suprotnosti s mjerodavnim propisima i interesima šibenske podružnice CSH-a kad je prihvatio tih petnaest prijava za članstvo. Prema navodima podnositelja zahtjeva, kao sindikalni povjerenik, isključivo je on bio nadležan za obradu prijava novih članova. Štoviše, podnositelj je tvrdio da je postojao sukob interesa u pogledu D.C.-a jer je on (podnositelj zahtjeva) bio njegov protukandidat na izborima za predsjednika CSH-a.

46. Podnositelj zahtjeva nadalje je istaknuo da se djelovanje CSH-a temeljilo na dvama načelima: neovisnosti od poslodavca i zaštiti interesa članova. Sukladno članku 10. Pravilnika, njegova je dužnost bila zastupati sindikat i štiti interese njegovih članova. To je vrijedilo i za povećanje broja njegovih članova, nešto što se nije moglo temeljiti samo na objektivnim razlozima, kao što je potpisivanje pristupnice, već je ovisilo o procjeni toga je li povećanje broja članova u skladu s interesima postojećih članova. U relevantno vrijeme, njegovo mišljenje i mišljenje postojećih članova sindikata bilo je da se broj članova ne bi trebao povećati dok se ne održi nadolazeća Skupština. Tom su odlukom htjeli spriječiti promjene u upravljačkim strukturama sindikata prije održavanja Skupštine.

47. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da su njegova osuda i kazna za odbijanje učlanjenja petnaest potencijalnih članova bile proizvoljne i pretjerane. Prema njegovu mišljenju, domaće vlasti proizvoljno su prihvatile da interesi potencijalnih članova nadilaze njegove interese i interese postojećih članova sindikata za upravljanje sindikalnim djelovanjem na način koji smatraju prikladnim. Tvrdio je da je, ako je netko bio nezadovoljan njegovim radom i odlukama, mogao tražiti zaštitu pred građanskim sudovima na temelju Zakona o radu, a da ne pribjegava represiji putem kaznenog prava.

48. S tim u vezi, podnositelj zahtjeva tvrdio je i da članak 109. Kaznenog zakona nije bio primjenjiv u njegovu predmetu jer se odnosio samo na one koji imaju ovlast uskratiti ili ograničiti slobodu udruživanja građana. On nije imao takve ovlasti jer je u sklopu Carinskog ureda Šibenik djelovao još jedan sindikat u koji su se zaposlenici mogli učlaniti. Konačno, podnositelj zahtjeva tvrdio je da domaći sudovi nisu utvrdili sve okolnosti predmeta jer nisu saslušali svjedoke koje je predložio tijekom postupka.

(b) Vlada

49. Vlada je tvrdila da je, iako u potpunosti prihvaća pravo sindikata da upravljaju svojim poslovima, među ostalim svojim članstvom, podnositelj zahtjeva u ovom predmetu, kao sindikalni povjerenik, odbio učlaniti petnaest osoba u sindikat, postupajući u suprotnosti s mjerodavnim zakonom. Prema mišljenju Vlade, nijednom odredbom Statuta podnositelj zahtjeva nije bio ovlašten u sindikat ne primati nove članove koji ispunjavaju objektivne kriterije iz članka 10. Statuta, odnosno one koji su zaposleni u Carinskoj upravi i prihvatili su Statut, potpisali pristupnicu i uplatili članarinu. Istaknula je da je to tumačenje Statuta potvrdio i D.C. kada je saslušan kao svjedok tijekom kaznene istrage protiv podnositelja zahtjeva.

50. Vlada je nadalje naglasila da je proizvoljno postupanje podnositelja zahtjeva kad je odbio učlaniti nove članove u sindikat dovelo do podnošenja kaznene prijave protiv njega i njegove osude u kaznenom postupku. Istaknula je da su i nadležni domaći sudovi utvrdili da je podnositelj postupio u suprotnosti s Ustavom, mjerodavnim zakonom i Statutom. Stoga, osudivši podnositelja zahtjeva za postupanje u suprotnosti s mjerodavnim zakonom, domaći sudovi nisu se miješali u djelovanje sindikata ni u zakonito djelovanje podnositelja zahtjeva kao sindikalnog povjerenika. Naprotiv, domaći sudovi zaštitili su interese potencijalnih članova od nezakonitog postupanja podnositelja zahtjeva.

51. Konačno, Vlada je ustvrdila da su sve relevantne činjenice u postupku bile pravilno utvrđene i da odluke domaćih sudova o odbijanju saslušanja daljnjih svjedoka koje je predložio podnositelj zahtjeva nisu bile proizvoljne ili nerazumne.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

52. Sud upućuje na opća načela o slobodi sindikata izložena u gore navedenom predmetu *Demir i Baykara*, stavci 109. – 111. i 119., i predmetu *Sindicatul „Păstorul cel Bun” protiv Rumunjske* [VV], br. 2330/09, stavci 130. – 135., ECHR 2013 (izvadci).

53. Sud je putem svoje sudske prakse izgradio neiscrpan popis bitnih obilježja slobode sindikata, uključujući pravo sindikata da izrađuju svoja pravila i upravljaju svojim poslovima, među ostalim članstvom. Mjerodavna načela u tom kontekstu izložena su u gore navedenom predmetu *Udruženo društvo strojovođa i vatrogasaca (ASLEF)*, stavci 37. – 46.

(b) Primjena navedenih načela na ovaj predmet

(i) Postojanje miješanja

54. Podnositelj zahtjeva osuđen je, kao sindikalni povjerenik, zbog odbijanja učlanjenja petnaest potencijalnih članova u šibensku podružnicu CSH-a. Iako je pitanje je li podnositelj zahtjeva postupio u skladu s mjerodavnim pravilima sindikata i Statutom u središtu spora u ovom predmetu (vidi stavak 66. ove presude), Sud primjećuje da je u relevantno vrijeme podnositelj zahtjeva bio zakonito imenovani sindikalni povjerenik čiji su zadaci uključivali poduzimanje radnji za zastupanje sindikata i zaštitu interesa njegovih članova (vidi stavke 5., 32. i 33. ove presude, članak 10. Statuta i članak 10. Pravilnika; vidi i stavak 40. ove presude). S tim u vezi, napominje se da je domaćim zakonom, konkretno člancima 186. i 187. Zakona o radu (vidi stavak 31. ove presude), bila predviđena mogućnost da drugi članovi sindikata i/ili središnjeg ureda CSH-a zatraže sudsku zaštitu svojih članskih prava i prava na udruživanje općenito. Međutim, protiv podnositelja zahtjeva nije pokrenut takav postupak u postojećim strukturama sindikata nakon što je sve zainteresirane obavijestio o odluci da se u relevantno vrijeme neće povećavati broj članova šibenske podružnice (vidi stavak 8. ove presude).

55. U tim okolnostima, imajući u vidu činjenicu da je člankom 11. zaštićeno pravo sindikata, kao udruga koje osnivaju ljudi, da upravljaju svojim članstvom (vidi gore navedeni predmet *Udruženo društvo strojovođa i vatrogasaca (ASLEF)*, stavak 39.), Sud smatra da je kaznena osuda podnositelja zahtjeva zbog neučlanjivanja novih članova u sindikat u relevantno vrijeme dok je djelovao kao sindikalni povjerenik predstavljala miješanje u članak 11. Konvencije.

(ii) Je li miješanje bilo propisano zakonom

56. Iako je podnositelj zahtjeva osporio primjenjivost članka 109. Kaznenog zakona u svojem konkretnom predmetu (vidi stavak 48. ove

presude), imajući u vidu činjenicu da je prvenstveno na nacionalnim sudovima da tumače i primjenjuju domaće pravo (vidi, primjerice, *Tsonev protiv Bugarske*, br. 45963/99, stavak 45., 13. travnja 2006.), Sud je spreman prihvatiti da je predmetno miješanje bilo propisano zakonom. U dijelu u kojem podnositelj zahtjeva osporava ocjenu relevantnih činjenica od strane domaćih sudova i kvalitetu njihova obrazloženja, ta pitanja treba ispitati u kontekstu pitanja je li osporeno miješanje bilo nužno u demokratskom društvu.

(iii) Je li miješanje težilo legitimnom cilju

57. Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva osuđen zbog povrede slobode udruživanja, što je vrijednost zaštićena Kaznenim zakonom (vidi stavak 30. ove presude). Stoga se može smatrati da je njegova osuda usmjerena na sprječavanje zločina. Međutim, imajući u vidu tvrdnje Vlade (vidi stavak 50. ove presude), Sud će nastaviti ispitivanje uz pretpostavku da je osporeno miješanje imalo za cilj zaštitu prava i sloboda drugih, odnosno petnaest potencijalnih članova, da ostvare svoje pravo na udruživanje bez neopravdanog ometanja. Ključno je pitanje, kako je prethodno navedeno, je li to miješanje bilo nužno u demokratskom društvu.

(iv) Je li miješanje bilo „nužno u demokratskom društvu“

(α) Opća načela

58. Pitanje koje se otvara u ovom predmetu odnosi se na opseg u kojem bi država mogla intervenirati kako bi zaštitila potencijalne članove sindikata od ometanja ostvarivanja njihova prava na udruživanje, uzimajući u obzir prava podnositelja zahtjeva i prava sindikata koji je on u relevantno vrijeme zastupao da upravljaju članstvom tog sindikata odlučivanjem o tome s kim se žele udružiti.

59. Sud ponavlja da bit prava na udruživanje sadržanog u članku 11. karakteriziraju dva vodeća načela; kao prvo, Sud uzima u obzir sveukupne mjere koje dotična država poduzima da bi osigurala slobodu sindikata, podložno njezinoj slobodi procjene; kao drugo, Sud ne prihvaća ograničenja koja utječu na bitna obilježja slobode sindikata, bez kojih bi ta sloboda izgubila smisao. Ta dva načela nisu proturječna, već su povezana. Ta povezanost podrazumijeva da je dotična država ugovornica, iako u načelu može slobodno odlučiti koje mjere želi poduzeti kako bi osigurala usklađenost s člankom 11., obvezna uzeti u obzir obilježja koja se u sudskoj praksi Suda smatraju bitnima (vidi gore navedeni predmet *Demir i Baykara*, stavak 144.).

60. S tim u vezi, Sud napominje da se, dok u nekim slučajevima različita prava iz članka 11. mogu zahtijevati jednaku zaštitu (vidi, primjerice, gore navedeni predmet *Sindicatul „Păstorul cel Bun“*, stavak 160.), pravo na pristupanje sindikatu „radi zaštite svojih interesa” ne može tumačiti na način

da se njime dodjeljuje opće pravo na pristupanje sindikatu po vlastitom izboru bez obzira na pravo predmetnog sindikata da odlučuje o svojem članstvu u skladu s pravilima sindikata (vidi gore navedeni predmet *Udruženo društvo strojovođa i vatrogasaca (ASLEF)*, stavak 39.). Doista, članak 11. ne može se tumačiti na način da su njime dopuštene sve vrste prisile u području članstva u sindikatu jer bi se time narušilo samu bit slobode koja bi njime trebala biti zajamčena (vidi *Young, James i Webster protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 13. kolovoza 1981., stavak 52., Serija A br. 44). Štoviše, vršenjem pritiska na osobu kako bi je se prisililo da se pridruži ili udruži s onima koji ne dijele njezine stavove narušilo bi se samu bit članka 11. (ibid., stavak 57., *mutatis mutandis*). Sve ovo, naravno, vrijedi kada je udruga ili sindikat privatno tijelo neovisno od države i ne primjenjuje, primjerice, sporazum o obveznom članstvu radnika u sindikatu, u kojem slučaju mogu vrijediti druga razmatranja (vidi gore navedeni predmet *Udruženo društvo strojovođa i vatrogasaca (ASLEF)*, stavak 40.).

61. U svakom slučaju, kako je objašnjeno u predmetu *Udruženo društvo strojovođa i vatrogasaca (ASLEF)* (stavak 43.), mora se uspostaviti ravnoteža kojom se osigurava pošteno i pravilno postupanje prema manjinama i izbjegava bilo kakvu zlouporabu dominantnog položaja. Stoga država mora zaštititi pojedinca od bilo kakve zlouporabe dominantnog položaja od strane sindikata. U navedenom predmetu, upućujući na raniju sudsku praksu Komisije (vidi *Cheall protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 10550/83, odluka Komisije od 13. svibnja 1985., O.I. 42, i *Johanssen protiv Norveške*, br. 13537/88, odluka Komisije od 7. svibnja 1990.), Sud je utvrdio da se takva zlouporaba može dogoditi, primjerice, kada isključenje ili izbacivanje iz sindikata nije u skladu s pravilima sindikata ili kada su pravila u cijelosti nerazumna ili proizvoljna, ili kada posljedice isključenja ili izbacivanja dovode do iznimnih poteškoća. Tome dodaje da se određeni oblik zloupotrebe može dogoditi u slučaju diskriminatornog postupanja, protiv kojeg je država dužna poduzeti stvarne i djelotvorne mjere zaštite (vidi, *mutatis mutandis*, *Danilenkov i drugi protiv Rusije*, br. 67336/01, stavak 124., ECHR 2009 (izvadci)).

62. Konačno, Sud ponavlja da, kada provodi svoj nadzor, njegova zadaća nije zamijeniti stajališta nadležnih nacionalnih tijela svojim stajalištem, već preispitati odluke koje su ta tijela donijela u okviru svojih diskrecijskih ovlasti. To ne znači da se mora ograničiti na utvrđivanje toga je li tužena država izvršavala svoje diskrecijske ovlasti razumno, pažljivo i u dobroj vjeri; mora razmotriti miješanje kojemu se prigovara u kontekstu predmeta u cjelini i utvrditi je li miješanje bilo „razmjerno legitimnom cilju kojemu je težilo” i jesu li razlozi koje su državna tijela navela da bi ga opravdala „relevantni i dostatni”. Pritom se Sud mora uvjeriti da su državna tijela primijenila standarde koji su u skladu s načelima sadržanima u Konvenciji i, nadalje, da su svoje odluke temeljila na prihvatljivoj ocjeni relevantnih činjenica (vidi,

primjerice, *Zhdanov i drugi protiv Rusije*, br. 12200/08 i dva druga zahtjeva, stavak 141., 16. srpnja 2019., s daljnjim referencama).

(β) Primjena navedenih načela

63. Sud na početku primjećuje da sindikat o kojemu je riječ u ovom predmetu, u kojem je podnositelj zahtjeva u relevantno vrijeme obnašao funkciju sindikalnog povjerenika, djeluje kao neovisan i samostalan sindikat namijenjen zaštiti prava iz radnog odnosa i interesa carinika. Nema nikakve javne ovlasti, a članstvo u tom sindikatu isključivo je dobrovoljno. Njegov je glavni izvor prihoda članarina i ne prima izravnu financijsku potporu od države ni druga javna sredstva. Nadalje, to nije jedini sindikat koji zastupa carinike i ne postoji sporazum o obveznom članstvu radnika u sindikatu u tom području (vidi stavke 6., 16. – 17. i 32. – 33. ove presude). Konkretna podružnica sindikata u Šibeniku koju je podnositelj zahtjeva zastupao bila je relativno mala organizacija koja je, po svemu sudeći, imala tridesetak članova u relevantno vrijeme (vidi stavak 17. ove presude).

64. Budući da nije postojao sporazum o obveznom članstvu radnika u sindikatu, nije očito da je petnaest potencijalnih članova trpjelo, ili je moglo trpjeti, bilo kakvu posebnu štetu ili poteškoće u smislu svojih životnih potreba ili uvjeta zaposlenja zbog nemogućnosti da se pridruže podnositeljevu sindikatu u relevantno vrijeme. S obzirom na to da su se mogli slobodno pridružiti drugom postojećem sindikatu i/ili osnovati vlastiti sindikat ili zaštititi svoja prava u sudskom postupku u vezi s uvjetima svojeg zaposlenja, ništa ne ukazuje na to da su bili izloženi bilo kakvom pojedinačnom riziku ili da su bili nezaštićeni od mogućih štetnih radnji poslodavca (usporedi gore navedeni predmet *Udruženo društvo strojovođa i vatrogasaca (ASLEF)*, stavak 50.; i vidi stavke 31. i 61. ove presude).

65. Štoviše, nema naznaka da je petnaest potencijalnih članova bilo podvrgnuto diskriminatornom postupanju od strane podnositelja zahtjeva kao sindikalnog povjerenika. Sud primjećuje i da se u ovom predmetu ne otvara nikakvo pitanje u pogledu pravila i Statuta samog sindikata. Nije navedeno da su ta pravila ili Statut u cijelosti nerazumni ili proizvoljni (vidi stavak 61. ove presude).

66. Umjesto toga, do spora dolazi u pogledu pitanja je li podnositelj zahtjeva postupio na nerazuman način i način koji predstavlja zlouporabu u suprotnosti s pravilima sindikata kada je odbio učlaniti petnaest potencijalnih članova (vidi stavak 61. ove presude; i gore navedeni predmet *Udruženo društvo strojovođa i vatrogasaca (ASLEF)*, stavak 52.). Konkretno, središnje je načelo Vladine tvrdnje da je podnositelj zahtjeva postupio u suprotnosti sa Statutom CSH-a kad je odbio učlaniti petnaest potencijalnih članova u sindikat (vidi stavke 49. – 50. ove presude).

67. S tim u vezi, Sud ponavlja, kao što je naveo u više navrata, da je svjestan supsidijarne naravi svoje uloge i da mora biti oprezan kada je riječ o preuzimanju uloge prvostupanjskog suda koji utvrđuje činjenice kada je to

neizbježno zbog okolnosti određenog predmeta. Kao opće pravilo, u slučajevima kada je proveden domaći postupak, zadatak Suda nije da činjeničnu ocjenu domaćih sudova zamjeni vlastitom te je na tim sudovima da utvrde činjenično stanje na temelju dokaza koji su im podneseni (vidi, primjerice, *Barseghyan protiv Armenije*, br. 17804/09, stavak 39., 21. rujna 2021., s daljnjim referencama). Sa svoje strane, Sud se mora uvjeriti da su državna tijela primijenila standarde koji su u skladu s načelima sadržanima u Konvenciji i, nadalje, da su svoje odluke temeljila na prihvatljivoj ocjeni relevantnih činjenica (vidi stavak 62. ove presude).

68. U ovom predmetu, čini se da ne postoje mjerodavne smjernice o tome kako tumačiti interna pravila sindikata o učlanjivanju novih članova kako je predviđeno njegovim internim propisima (vidi stavak 33. ove presude; članak 22. Pravilnika). Istovremeno, obrazloženje domaćih sudova bilo je vrlo sažeto i u njemu nisu pojašnjena razmatranja koja se odnose na poštovanje mjerodavnih pravila i Statuta od strane podnositelja u svjetlu mjerodavnog domaćeg prava i pretpostavki članka 11. Konvencije (vidi stavke 59. – 61. ove presude).

69. Konkretno, s jedne strane, točno je da Statutom nisu predviđeni nikakvi posebni uvjeti za učlanjivanje novih članova u sindikat i da je podnositelj zahtjeva na kraju, nakon promjene članstva u sindikatu, smijenjen s položaja sindikalnog povjerenika velikom većinom glasova članova (vidi stavak 10. ove presude). Međutim, s druge strane, točno je i da ništa nije ukazivalo na to da podnositelj zahtjeva u relevantno vrijeme nije zastupao interese sindikata ili drugih članova šibenske podružnice sindikata, koji nisu poduzeli nikakve radnje protiv podnositelja zahtjeva prema domaćem zakonu (vidi stavak 31. ove presude) nakon što ih je obavijestio o odbijanju učlanjivanja potencijalnih članova (vidi stavak 8. ove presude). Doista, prema internim propisima i Statutu sindikata, položaj podnositelja zahtjeva kao sindikalnog povjerenika podrazumijevao je poduzimanje radnji za zastupanje sindikata i zaštitu interesa njegovih članova (vidi stavak 54. ove presude).

70. Štoviše, napominje se da su postojali utvrđeni postupci koji su potencijalnim članovima na kraju omogućili da pristupe CSH-u, a prema navodima podnositelja zahtjeva, njegove radnje nisu imale za cilj uskratiti im učlanjivanje kao takvo, već odgoditi odluku o povećanju broja članova do nadolazeće redovne godišnje skupštine sindikata (vidi stavak 46. ove presude). S tim u vezi, nije navedeno da je podnositelj zahtjeva imao institucionalnu ili drugu ovlast odlučiti za skupštinu hoće li se broj članova povećati ili ne ili spriječiti učlanjivanje novih članova u suprotnosti s odlukom skupštine, koja je najviše tijelo sindikata (vidi stavak 32. ove presude, članak 16. Statuta).

71. Međutim, domaći sudovi nisu objasnili, u svjetlu mjerodavnih načela na temelju članka 11. (vidi stavke 59. – 61. ove presude), kako se ta razmatranja odnose na postupanje podnositelja zahtjeva kada je odbio učlanjivanje potencijalnih članova u sindikat. Nisu pojasnili činjenicu da je

na temelju položaja sindikalnog povjerenika podnositelju zahtjeva u relevantno vrijeme dodijeljeno pravo da poduzima radnje za zastupanje sindikata i zaštitu interesa njegovih članova (vidi stavak 69. ove presude). Nisu pojasnili ni interne odnose u CSH-u i njihove učinke na želju petnaest potencijalnih članova da postanu članovi tog sindikata i odluku podnositelja zahtjeva da ne prihvati njihovo učlanjivanje.

72. S tim u vezi, Sud primjećuje da su domaći sudovi odbili podnositeljev prijedlog da se izvedu daljnji dokazi, a što je moglo rasvijetliti okolnosti u kojima se petnaest potencijalnih članova željelo pridružiti sindikatu (vidi stavke 21. – 22. i 25. ove presude). Pritom su sudovi samo naveli da je njegov prijedlog nebitan, što se, s obzirom na okolnosti, ne može smatrati pravilno obrazloženom odlukom (vidi, primjerice, *Kuveydar protiv Turske*, br. 12047/05, stavak 44., 19. prosinca 2017.).

73. U tim okolnostima, s obzirom na nedostatak obrazloženja u odlukama domaćih sudova, uključujući njihov postupovni propust da ispituju sve relevantne okolnosti predmeta u svjetlu načela utvrđenih u sudskoj praksi Suda (vidi stavke 59. – 61. ove presude), i u nedostatku bilo kakvih poteškoća koje se mogu utvrditi, a koje su pretrpjeli potencijalni članovi ili bilo kakvog diskriminatornog motiva za postupke podnositelja zahtjeva, ne može se uvjerljivo i u skladu s načelima sadržanima u članku 11. utvrditi da je miješanje kojemu se prigovara bilo nužno u demokratskom društvu.

74. Stoga je došlo do povrede članka 11. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. I STAVKA 3. TOČKE (D) KONVENCIJE

75. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da je kazneni postupak protiv njega bio nepošten, osobito u pogledu njegova prava da se osigura prisustvo i ispitivanje svjedoka obrane, kako je predviđeno člankom 6. stavkom 1. i stavkom 3. točkom (d) Konvencije.

76. Vlada je osporila tu tvrdnju.

77. Sud primjećuje da je ovaj prigovor povezan s onim koji je prethodno razmotren i stoga se isto tako mora proglasiti dopuštenim.

78. Imajući u vidu utvrđenja povezana s člankom 11. Konvencije (vidi stavke 72. – 74. ove presude), Sud smatra da nije potrebno ispitati je li došlo do povrede članka 6. Konvencije u ovom predmetu (vidi, među drugim izvorima prava, *Tebieti Mühafize Cemiyeti i Israfilov protiv Azerbajdzana*, br. 37083/03, stavak 94., ECHR 2009, s daljnjim referencama).

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

79. Člankom 41. Konvencije predviđeno je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

80. Podnositelj zahtjeva potraživao je 30.000,00 eura na ime naknade nematerijalne štete.

81. Vlada je taj zahtjev smatrala pretjeranim, neosnovanim i nepotkrijepljenim.

82. Sud smatra da je podnositelj zahtjeva zasigurno pretrpio nematerijalnu štetu koja se ne može nadoknaditi samo utvrđivanjem povrede. Odlučujući na pravičnoj osnovi, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 5.000,00 eura na ime naknade nematerijalne štete, uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

83. Podnositelj zahtjeva potraživao je i 400,00 kuna (53,00 eura) na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima.

84. Vlada je taj zahtjev smatrala nepotkrijepljenim.

85. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo ako je dokazano da su stvarno i nužno nastali i bili razumni glede iznosa. U ovom predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i prethodno navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi potraživani iznos koji obuhvaća troškove i izdatke u domaćem postupku, uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati.

C. Zatezna kamata

86. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 11. Konvencije;
3. *presuđuje* da nije potrebno ispitati prigovor na temelju članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (d) Konvencije;

PRESUDA VLAHOV protiv HRVATSKE

4. *presuđuje*

- (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca od datuma kada presuda postane konačna u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan isplate
- (i) 5.000,00 EUR (pet tisuća eura) na ime naknade nematerijalne štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati;
 - (ii) 53,00 EUR (pedeset i tri eura) na ime naknade troškova i izdataka, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositelju zahtjeva;
- (b) da se od protoka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

5. *odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 5. svibnja 2022. u skladu s člankom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Renata Degener
Tajnica

Marko Bošnjak
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524